

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

A. M. van Leeuwen / Vlaardingen

Gekend te worden (2)

**Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart,
toets mij en ken mijn gedachten
(Ps. 139 : 23)**

Aan ons kennen van de HERE gaat vooraf het gekend worden door Hem. Dat is de orde die aan het spreken van heel de Schrift ten grondslag ligt. Op een zeer verrassende wijze komt dit naar voren in Psalm 139. Het door God gekend worden is daar namelijk voorwerp van gebèd! Want deze Psalm mondt uit in de bede: „Doorgrond mij, o God, en kèn mijn hart”.

Tegen de achtergrond van de inhoud van Psalm 139 is een dergelijk slot op zijn minst merkwaardig te noemen. Heel dit lied is te beschouwen als de doorwerking van het thema, aangegeven in de eerste regel: „HERE, Gij doorgrondt en kent mij”. Het is deze belijdenis, die in alle toonaarden wordt herhaald. Eén lofzang op de HERE, die de zijnen kènt, die vertrouwd is met hun levensgang vanaf het moment van de conceptie tot aan de dag van hun dood. Aan alles is te merken, dat de dichter zich door deze wetenschap overweldigd voelt. Het is daarom ook in de grootste verwondering dat hij deze zekerheid onder woorden brengt: „HERE, Gij kènt mij!”

Nu is het echter juist déze, zo voluit belijdende Psalm, die uitloopt op een vraag: „O God, kèn mijn hart; kèn mijn gedachten”. Is deze bede niet een totaal overbodige bede, aan het slot van een Psalm die zo klaarblijkelijk getuigt van het feit dat de HERE de zijnen kent? Dat is de vraag waar nu alles op aan komt.

Dat God hem kende, David, de dichter van dit lied, heeft het geweten! Denkt U aan zijn zonde met de vrouw van Uriah. Toen wist de HERE hem te vinden.

Van voren en van achteren werd de koning ingesloten door de woorden van de profeet Natan: „Gij zijt die man!” Het is maar één voorbeeld hoezeer de HERE zijn knecht doorgrondde en vertrouwd was met al zijn wegen.

In Psalm 139 belijdt David nu dat hij in déze werkelijkheid staat: de werkelijkheid van het gekend worden door God, als zondaar en als erfgenaam van de belofte. En tegelijk zien wij, hoe deze belijdenis bij David uitmondt in een gebed. David wil zich laten kennen. David vraagt er heel bewust om: „Doorgrond mij, o God, en kèn mijn hart”. Niet omdat hij twijfelt aan de reikwijdte van Gods kennen. Maar omdat hij weet dat Gods genadige toewending noodzakelijk is, wil een mens in het leven de juiste koers houden. Gods toewending, die altijd toetsing insluit: „Toets mij en ken mijn gedachten; zie, of bij mij een heilloze weg is...” David vraagt er om. Bij Degene die hem volkomen doorziet, weet hij zich ook volstrekt veilig.

Wie de woorden van deze Psalm op zich in laat werken, ontdekt terloops iets van de wortels van de eenzaamheid, die in de tegenwoordige samenleving huis houdt. Eenzaamheid begint daar, waar mensen niet meer leven, of niet meer willen leven vanuit het door God gekend zijn. Eenzaamheid begint daar, waar mensen voorbij gaan aan de relatie, die God als Schepper met zijn schepselen gelegd heeft. En waar niet meer gerekend wordt met Gods genadig omzien naar verlorenen, daar is de mens ten diepste alleen, hoe driftig hij ook sleutelt aan allerhande relaties. Deze fundamentele eenzaamheid is echter in principe overwonnen, waar de verbondsverhouding, waarin de HERE ons gesteld heeft, geëerbiedigd wordt. Dáár groeit de zekerheid: ik mag dan alleen staan in allerlei opzicht, ik wordt door Hem gekend; ik vind misschien weinig erkenning, ik wordt door Hem gekend. Ik wordt gekend, dáárom ben ik; dáárin ligt de zin van mijn leven, de grond van mijn bestaan.

„Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, toets mij en ken mijn gedachten”.

Wie zó leert bidden, is ten diepste niet eenzaam meer. Die mag delen in de vertrouwelijke omgang van de HERE met de zijnen. Een omgang die zeer persoonlijk is, maar die wij nooit mogen romantiseren. David bidt er in Psalm 139 om, doorgrond, getoetst te worden. Dat heeft hij geweten! De wijze waarop hij gedurende heel zijn leven door God gekend is, heeft bij hem diepe sporen, littekens zelfs achtergelaten. Maar in dit alles is zijn gebed verhoord: de HERE heeft hem geleid op de eeuwige weg.

Gesprek over het samenleven der kerken (2)

Kerk en recht

De bedoeling van deze artikelen is tot een gesprek te komen over de kwestie van het samenleven onzer kerken, waarover onder ons nog niet de zozeer te begeren eenstemmigheid bestaat. Om tot zulk een werkelijk gesprek te komen, moeten we afzien van het elkaar vangen op kleinigheden en proberen door te stoten tot de eigenlijke achtergronden, waaruit de verschillen voortkomen en waartegen zij zich duidelijk aftekenen. In het vorige artikel heb ik daartoe op het punt van de kerkelijke vergaderingen reeds een poging gedaan. Maar zij zal — vrees ik — toch onbevredigd blijven als we niet wat dieper doorstoten en de vraag onder ogen zien of het wezen van de kerk zich wel verdraagt met bepaalde regelingen, die worden vastgesteld ook al gebeurt dat in algehele overeenstemming of dat we ons overeenstemmen tot het 'geestelijke', zij het op enkele afspraken na die louter het formele betreffen, zoals tijd en plaats en samenstelling van de kerkelijke bijeenkomsten. Ds Rietkerk heeft duidelijk aangegeven dat hij in deze richting wil koersen. Hij wil geen juridische contactoefening, een contactoefening, die juridisch is geregeld, maar van het juridische naar het geestelijke. Op de achtergrond van deze vraagstelling ligt die van de verhouding tussen kerk en recht. Is er van zulk een verhouding sprake of staat het wezen van de kerk in tegenstelling tot het recht en is dit een puur wereldlijke aangelegenheid, die in de kerk geen plaats mag hebben?

Op duidelijke en diep ingrijpende wijze is deze kwestie omstreeks de laatste eeuwwisseling aan de orde gesteld door de Duitse jurist prof.

dr Rudolf Sohm in zijn in 1892 verschenen boek *Kirchenrecht*. Sohm was zelf een gelovig christen, die zich de belijdenis van de Heiland ook in de wetenschappelijke wereld niet heeft geschaamd. Hij schrijft een prachtig Duits en weet zijn gedachten soms in rijke beeldspraak treffend tot uitdrukking te brengen. Ik geef een citaat, dat wel handelt over het in Duitsland heersende systeem van kerkrecht, maar zijn idee over het kerkrecht in het algemeen op pakkende wijze vertolkt: „Derselbe Gedanke, dieselbe Furcht, derselbe Kleinglaube, welcher einst dem Urchristentum den Katholicismus erzeugte, ist nunmehr in der Kirche der Reformation gross geworden. Der Hunger nach den Fleischöpfen Aegyptens ist erwacht auf dem Zug durch die Wüste des alltäglichen Lebens. Das Recht soll helfen und der äussere Zwang, wenn das Wort versagt! Der Sturm bewegt das Meer. Christus schläft. Das Schiff der Kirche muss durch menschliche, weltliche Mittel über Wasser gehalten werden. Hilfe! wir ertrinken! Wo ist der Glaube an des Evangelium? Wo das Bekenntnis, dass die Kirche Christi allein regiert werden kann und soll durch das WORT GOTTES?“¹⁾

Meer dan uit een lange redenering kan uit dit citaat duidelijk zijn dat volgens Sohm het wezen van de kerk en van het geloof onvernegbaar is met het recht, dat een puur aardse, wereldlijke aangelegenheid is. De kerk is geestelijk, bovenwereldlijk, hemels. Zij is naar haar wezen onzichtbaar. Van haar zichtbaarheid kan slechts gesproken worden op het moment van en zolang als de godsdienstige samenkomst van de gelovigen duurt. Sohm trekt hier wel de uiterste consequenties uit zijn vergeeselijking van de kerk. Zij is wel georganiseerd, maar louter met een goddelijke organisatie: Charismatisch, niet institutioneel. Van vaste ambten of diensten wil hij niet weten, noch van bevoegdheden, die de dragers ervan zouden oekomen. Van kerkelijke regeling kan geen sprake zijn, alle menselijke regeling is door Christus' charismatische wijze van werken ten enenmale uitgesloten.

pastorale notities

PLEITER PRO DEO

„En de HERE dacht: Zou Ik voor Abraham verbergen wat Ik ga doen?“

Het was daags voor de verwoesting van Sodom. De Hoge Gast had een maaltijd gebruikt bij Abrahams tent. Maar wanneer je ergens langskomt en daar gastvrij onthaalt wordt, dan is het niet netjes om te verzwijgen, wat het eigenlijke doel is van je reis. Waarheen je op weg was. Daarom denkt de HERE: laat Ik het Abraham maar zeggen. Die man is trouwens Gods vriend en je houdt een vriend op de hoogte van je plannen. Bovendien, als straks Sodom in lichterlaaie staat, moet Abraham niet denken: Ze zijn daar zeker een offer vergeten en de goden van Sodom eisen nu schadevergoeding. Of: Misschien hebben daar kinderen met vuur gespeeld.

Wanneer onze wereld begint te branden, zouden ook wij kunnen denken aan een ongeluk, want er ligt teveel brandstof en splijt-materiaal opgehoopt. Abraham moest weten: Het zijn niet de goden van de vlakke en niet de toevallige omstandigheden die de brand deden uitbreken: het is God geweest. Maar rabbi Pinehas tastte nog dieper naar het antwoord op het vragende denken van de HERE. Hij zegt: „God gaat aan Abraham zeggen, wat Hij met Sodom zal doen, want Hij zoekt een pleiter voor Sodom; een voorbidder“. De Rechter wil geen voorbidders, wanneer de gedaagde geen volhardende advocaat heeft gehad. We worden overstroomd met boekjes en krantjes, die ons duidelijk willen maken dat het einde van de wereld nabij is en dat Jezus één dezer dagen komt. Ik krijg de indruk, dat heel wat preken handelen over de tekenen der tijden: Het zal hier haast zijn gedaan. We konden er misschien beter maar wat minder over praten of schrijven en in plaats daarvan doen, wat rabbi Pinehas in de geschiedenis van Genesis 18 zag. God zoekt op dit moment pleiters voor de wereld; „Heer, erbarm U.“

A. H. Algra, Sliedrecht

Van een rechtsorde kan in de kerk in onderscheiding van alle andere menselijke samenlevingen geen sprake zijn.

Herman Ridderbos schrijft dat hier de religieuze individu- en de persoonlijke pneumatische betrekking tussen Christus en de afzonderlijke gelovigen het beheersende gezichtspunt is en dat dit in de liberale theologie ondanks alle bestrijding van Sohm niet overwonnen werd. Maar heel het probleem kwam in een ander licht te staan, schrijft hij, toen een meer adequate benadering van het Nieuwtestamentische kerkbegrip daarvoor in de plaats trad en de heilshistorische conceptie van de gemeente als het volk van God ook weer een beter begrip van het verband tussen wezen en openbaring van de kerk mogelijk maakte. Toen pas kon de door Sohm geponeerde tegenstelling tussen het spirituele karakter van de kerk enerzijds en de institutionele kerkelijke organisatie anderzijds principieel worden overwonnen.

Intussen gaat de strijd tussen de charismatische en ook institutionaire opvatting van de kerk nog wel door. Als ik me niet vergis neemt ze weer in hevigheid toe en wordt vooral van metholistische zijde het charismatische karakter der kerk met verwaarlozing en zelfs bestrijding van de institutionaire zijde weer met nieuwe klem betoogd. Daarom is het voor ons gesprek noodzakelijk over de kern van dit geding nader

met elkaar te spreken, met name over de gemaakte tegenstelling tussen het geestelijke en het juridische, tussen kerk en recht, tussen 'goddelijke' organisatie (de charismatische) en 'menselijke' regering, of vaste regeling zelf.

Het eerste dat we hier zeggen moeten is dat het genadewerk van God, zoals dat ook in de kerk gestalte krijgt, niet het karakter draagt van een totaal nieuwe schepping, maar van herschepping. Want het aardse, wereldlijke en natuurlijke is van zichzelf niet zondig, maar vrucht van Gods scheppingswerk 'in den beginne'. We belijden de God en Vader van onze Here Jezus Christus als de Almachtige, Schepper van hemel en aarde. In aansluiting aan deze rijke werkelijkheid belijdt de kerk in de machtige apostolische geloofsbelijdenis van twaalf artikelen aan het einde van het spreken over Christus' verlossingswerk en de vruchten daarvan door de Heilige Geest de opstanding van het vlees. Gods genadewerk in Christus omvat de ganse schepping, daaraan beantwoordt dat Hij met Zijn genadewerk tot deze schepping ingaat, zoals ook het Woord vlees is geworden. Daarom is de kerk als het werk van Christus en Zijn Geest ook niet een oliedrop op de wateren van deze wereld, zij is aan deze wereld slechts vreemd zoals deze door de zonde is geworden en verworpen. Het dualisme tussen natuur en Geest is aan het chris-

IN DIT NUMMER

- 297 Ds A. M. van Leeuwen,
Gekend te worden (2)
- 298 Ds G. Janssen,
Gesprek over het samenleven der kerken (2)
- 299 B. van Velsen,
Het raam (1)
- 300 D. W. L. Milo,
Verlaat oorlogsdocument
- 300 Liturgische Werkgroep Eindhoven,
Het Liedboek
- 301 Ingezonden
- 302 P. C. van Wijk,
Terloops...

tendom, dat uit de Bijbel leeft, vreemd.²⁾ Daarom kon Bavinck schrijven: Het Evangelie is een blijde boodschap, niet slechts voor de enkele mens, maar ook voor de mensheid, voor het gezin en de maatschappij en de staat, voor kunst en wetenschap, voor de ganse kosmos, voor heel het zuchtend creatuur" (Geciteerd uit De Katholiciteit van Christendom en Kerk, uitgave van 1968.)

Als we dit in het oog houden kunnen we inzien dat ook het recht niet maar een puur wereldlijke aangelegenheid is, die aan de kerk als geestelijke grootheid geheel vreemd is en met haar inderlijkste wezen strijdt. Want het recht is als zodanig niet een uitvinding van zondige mensen en product van een zondige onwikkeling, maar het vindt zijn oorsprong in God. Heel de openbaring van God aan Israël en tengevolge daarvan heel Israëls geloofsleven is vol van het recht, dat de HERE heeft gegeven. Gods verlossend handelen met Israël vindt plaats op de basis van het goddelijke, verlossende (!) recht. Sion zal door recht verlost worden en wie daaruit zich bekeren door gerechtigheid (Jes. 1 : 27). In het Nieuwe Testament staan de zaken niet anders. Met name in de brieven van Paulus treedt de rechtsgedachte sterk naar voren. Het Evangelie is een kracht Gods tot behoud voor een ieder die gelooft, want de gerechtigheid Gods wordt daarin openbaard uit geloof tot geloof, Rom. 1 : 16 en 17. Paulus fundeert de vergeving der zonden — deze grondleggende genade van God — in Zijn recht. Niet vanuit een abstracte rechtsgedachte, maar om die vergeving daardoor haar vastheid en zekerheid, als in overeenstemming met Gods heiligheid in het licht te stellen. We raken het zicht op een der grondstructuren in de Bijbel kwijt, wanneer wij gaan leven vanuit een tegenstelling tussen het juridisch en het geestelijke.

Wanneer we onze Heiland belijden als de Koning van zijn kerk dan spreken we daarmee impliciet over zijn recht, dat in de kerk heersen moet en waaraan wij allen onderworpen zijn. Vanuit dit gezichtspunt zal het ons niet vreemd voorkomen dat alle tegenstelling tussen het geestelijke en het rechtsgeldige in de kerk, tussen het charismatische en het institutaire een menselijke constructie is, die niet te danken is aan de Schrif zelf, maar aan een spiritualistisch uitgangspunt bij het lezen ervan.

Eén ding moeten we echter altijd bedenken: Het gaat in het spreken van de Bijbel over het recht nooit om het recht 'op zichzelf', om het recht als een abstracte grootheid, die van God losgedacht kan worden. Die gedachte is volkomen heidens. We vinden haar in de spreuk der Romeinen: Het recht moet zijn loop hebben als vergaat de wereld er ook bij. In de Bijbel is altijd sprake van Gods recht, dat met Zijn genade één is en uiteindelijk de ver-

lossing van Zijn volk op het oog heeft.

Omdat het zo gesteld is met de kerk en zij vrucht is van Gods herscheppend werk, dat aan de schepping op zichzelf niet tegengesteld is en omdat zó het recht Gods in de kerk heerschappij heeft, kan het ons niet bevreemden dat we in het Nieuwe Testament allerlei regelingen voor de kerk en het kerkelijk samenzijn aantreffen onder de benaming bevelen, verordeningen en dergelijke. We kunnen ze beschouwen als apostolische concretisering van het recht van Christus in zijn kerk. Ze zijn op zichzelf niet vreemd aan het natuurlijke en algemeen menselijke, zoals b.v. blijkt uit 1 Cor. 14, waar de apostel het ordeloos door elkaar heen praten verbiedt, maar dienen wel de geestelijke opbouw van de gemeente en ontleneren daaraan hun geldigheid in de kerk als het lichaam van Christus.

Nu ben ik me er volkomen van bewust dat ik met dit alles collega Rietkerk niets nieuws heb verteld.

Met genoeg, en ook met enige benieuwdheid naar uw reactie(s), presenteren we u hierbij het eerste van een reeks gesprekken met 'het raam'.

Heeft een raam ons dan iets te zeggen?

Wel... oordeelt u zelf, na lezing (en eventueel herlezing)

van de bespiegelende gesprekken tussen het raam en de auteur, Bert van Velzen.

We zien uit naar uw reactie...

A. W. Biersteker

HET RAAM

Eerste gesprek

„Elk gemeentelid zou als een kerkraam moeten zijn”

In de stad, aan een drukke straat die naar het centrum leidt, staat een oude kapel.

Die kapel staat er al een paar eeuwen en valt vanwege zijn architectonische waarde onder monumentenzorg.

Zo gaat dat met veel oude bedehuizen. Zij zijn versiering voor de stad geworden.

Maar deze kapel is toch nog meer dan versiering alleen. Elke zondag wordt daar de Bijbel opengelegd en er wordt gebeden en gezongen. En de gemeentezang wordt, zoals in veel andere kerken en kapellen, begeleid door orgelspel. Een fraai en fijn klinkend orgeltje zorgt hiervoor. Eigenlijk zou ik moeten zeggen dat de organist hiervoor zorgt,

Ik ben er zelfs van overtuigd dat hij het op de genoemde punten in hoofdzaak met mij eens is. Wij onderschrijven immers dezelfde belijdenis, die hij in zijn artikelen uitdrukkelijk genoemd heeft als de geestelijke grondslag van ons kerkelijke leven. Maar ik meende dat er toch alle reden voor was om deze dingen nog eens naar voren te brengen, want het gaat er nu toch wel om om met deze gemeenschappelijke uitgangspunten ook gezamenlijk onze winst te doen en zo tot verdere overeenstemming te komen. Dat is toch het doel van ons gesprek. Daarom moet het op dit punt voor wat de nadere uitwerking betreft nog verder worden voortgezet. Maar dit eist toch wel een afzonderlijk artikel, ik heb mijn ruimte al wel ruimschoots gebruikt.

1) Ik citeer uit Het kerkrecht, rectorale oratie van dr. F. L. Rutgers, Wormser, 894. Ik heb op het ogenblik het boek zelf niet tot m'n beschikking. Zie voor Sohm's grondbeschouwing naast deze oratie van Rutgers ook dr. Herman Ridderbosch, Paulus, 1e dr. pag. 490-492.

2) Op deze gezichtspunten wijst Rutgers in de onder 1) genoemde oratie.

maar het orgeltje voelt zich als het ware zo met de kapel en de gemeente verbonden, dat... Je zou haast zeggen dat het orgeltje meeleeft met wat er in de kapel gedaan wordt. Dat kan natuurlijk niet, maar stel nu eens dat dat wel zou kunnen.

Rond het orgeltje is een smalle omloop. Via een wenteltrap kan de organist bij de speeltafel komen. Die speeltafel staat links van het orgeltje en rechts daarvan is een mooi raam in de muur aangebracht. Je kunt voor dat raam gaan staan en naar buiten kijken. Je ziet dan een gedeelte van de stad en naar beneden kijkend die drukke straat waaraan de kapel ligt.

Maar als je naar buiten kijkt, kun je niet zien wat er in de kapel gebeurt en als je je omdraait kun je wel de kapel overzien, maar zie je niet wat er buiten, in de stad en in die drukke straat plaatsvindt.

Toen ik een keer voor dat raam stond, ik had er eigenlijk niets te maken, want ik ben geen organist en ook ben ik de koster van de kapel niet, maar ja, zo'n kapel en zo'n mooi raam... Ik wilde gewoon eens een kijkje nemen daar.

Toen ik dan voor het raam stond, zag ik het opeens.

Het raam!

Natuurlijk, het raam kan wel naar twee kanten tegelijk kijken! Tenminste..., als een raam kan kijken.

Maar stel nu eens dat het raam, net zoals het orgeltje, zich als het ware verbonden voelt met de kapel en met de gemeente die in de kapel samenkomt. Dat is natuurlijk vreemd, onmogelijk, onnatuurlijk zelfs, maar...

Ik tikte eens tegen het glas, één

van de glazen moet ik zeggen, want het raam heeft glas in lood. Ik tikte zachtjes en merkte dat het glas een beetje los zat. Toen tikte ik iets harder.

En het raam gaf antwoord.

„Ja, zeg het maar”, zei het raam.

Ik schraapte mijn keel.

„Eh..., kijk”, begon ik verbaasd.

„Ik kijk altijd”, zei het raam. „Naar twee kanten zelfs”.

„Dat dacht ik al. Dat moet haast wel”, zei ik toen.

„Maar als dat waar is, wat moet je dan veel zien en veel gezien hebben”, ging ik verder.

„Dat is ook zo, heel veel zelfs”, zei het raam.

„Als je nu eens op die stenen richel gaat zitten, aan mijn voeten zal ik maar zeggen, dan zal ik je wat vertellen”.

Eerlijk gezegd was ik zo verbaasd, dat ik zonder er bij na te denken precies deed wat het raam zei.

„Je begrijpt wel”, begon het raam,

„dat ik uren kan vertellen, want ik ben hier al zo lang. Maar ik zal mij beperken tot het belangrijkste. Het is inderdaad zo, dat ik tegelijkertijd naar twee kanten kan kijken, dat ik op hetzelfde moment een blik naar binnen en een blik naar buiten kan richten. Dat is ramen eigen. Maar als kerkraam, mag ik wel zeggen, kan ik tegelijkertijd een blik op de gemeente en op de wereld richten. Deze eigenschap is zo belangrijk, van zoveel waarde, dat ik blij ben daar nu eens met iemand over te kunnen praten. Tot nu toe kent alleen het orgel mijn geheim. Weet je, ik ben echt zo blij dat jij hier gekomen bent en dat jij op mijn glas getikt hebt. Nu vraag je je misschien wel af hoe het komt dat het orgel mijn geheim kent en mijn verlangen om dat aan iemand door te geven. Wel, dat is heel simpel. Een van mijn glazen zit wat los en als het orgel instemt met de liederen die de gemeente hier zingt, dan trilt dat losse glas. En als de gemeente nu werkelijk uit overtuiging en met het hart zingt, dan doet de organist nog meer zijn best om er uit te halen wat er in zit. Registers open, zou het orgel zeggen. Kijk, dan begint dat losse glas te resoneren en dat voel ik.

Na de dienst spreken wij, het orgel en ik, daar samen over. En op een keer heb ik het orgel mijn geheim verteld. Ik heb zo verlangd naar iemand die mijn geheim kan opschrijven. Want zie je, wie luistert er nou naar een raam? Naar jou zullen de mensen hoop ik wel luisteren. En, je hebt twee getuigen. Het orgel en mij”.

Je kon aan de wat lange uitweiding horen dat het raam al een heel oud raam was. Ik werd wat ongeduldig en zei:

„Ik zal je geheim graag horen”.

„Heb je pen en papier bij je?”, vroeg het raam.

„Het is heel belangrijk, je moet het opschrijven”.

Toen ik een en ander voor de dag haalde, zei het raam:

„Goed, schrijf dan nu op”.

En toen schreef ik deze regels op. „Elk gemeentelid zou als een kerk-raam moeten zijn, en de eigenschap moeten bezitten om tegelijkertijd naar binnen en naar buiten te kunnen kijken. De gemeente moet inzicht op de wereld hebben, en de wereld moet zicht op de gemeente hebben, als het ware door de gemeenteliden heen”.

Toen ik dat opgeschreven had begon het orgel te spelen.

De organist had mij niet gezien, de speeltafel staat aan de andere kant van het orgel. Hij kwam hier immers om te spelen en niet om naar het raam te luisteren.

En terwijl ik naar het orgelspel luisterde, dacht ik over dit gesprek na. Het kwam niet bij mij op dat het raam wel eens helemaal niet gesproken had. Maar de regels die ik opgeschreven had hielden mij bezig.

„Elk gemeentelid zou als een kerk-raam moeten zijn”.

Zicht hebben op de gemeente en op de wereld. Tegelijkertijd. Niet los van elkaar. Zicht hebben. Inzicht en doorzicht. Daar heb je licht voor nodig om als mensen in een mensenwereld te kunnen zien zoals Jezus zag.

Bert van Velsen

D. W. L. Milo / Dalmally

VERLAAT OORLOGSDOCUMENT

hoofd en elke Britse bodem had De Gelderland kunnen aanhouden of torpederen, waarmee ons land in een heilloze oorlog zou zijn betrokken.

Ook intern was Groot-Brittannië verdeeld omtrent deze oorlogen. Vooral de Schotten veroordeelden de hun zo bekende Engelse bezitshonger en maakten daar geen geheim van. In die jaren heeft Winston Churchill, oorlogscorrespondent voor de Morning Post, vanuit Afrika zijn regering scherp gehekeld om haar moorddadig optreden. Hij is zelf gevangen genomen en wist op een gewaagde manier te ontkomen. Maar toen hij op 25-jarige leeftijd in Londen terugkwam bleek hij zeer populair te zijn geworden, wat de nationale kritiek op de regering verhevigde en Churchill meteen in het parlement bracht.

—o—

Onlangs vertelde een bejaarde Schotse predikant mij, dat hij een oude brief van een Afrikaanse boer bezat, die hij niet kon lezen. Hij liet me het stuk zien en vroeg of ik het Afrikaans machtig was en eventueel

Hoe wij ook over Groot-Brittannië denken, zonder uitzondering zullen we allen wel de historische Boeren-oorlogen veroordelen. Eerst die van 1877-1881, vooral die van 1899-1902. Dat een Nederlands sprekend land door goud dorst en diamanthonger onder de voet kon worden gelopen, maakte ons Nederlanders woedend. Wie, van voor de oorlog, herinnert zich niet de populaire boeken van Penning: „De leeuw van Modderspruit”, „De verkenner van Christiaan de Wet”, „De overwinnaars van Nooitgedacht” en andere? Ze werden verslonden door de jeugd en door de ouders meteen. De Britse concentratiekampen, waarin duizenden Afrikaanse vrouwen en kinderen omkwamen, deed Napoleon's term „perfide Albion” herleven.

Het was onze koningin Wilhelmina, die rond de eeuwwisseling de moed had, de Afrikaanse president Paul Kruger op een Nederlands oorlogsschip De Gelderland naar Europa te vervoeren, waar hij om hulp bij de Westerse mogendheden ging aankloppen. Ons land applaudisseerde toen het transport gelukt was — maar de Britten hadden een prijs gesteld op Kruger's

LITURGISCHE WERKGROEP EINDHOVEN

Het Liedboek

Lied 46 De eerste strofen van dit Lied zijn als geschiedbeschrijving „aanleunend” tegen diverse Schriftgedeelten wel acceptabel. Strofe 3 is echter als kerklied minder geslaagd vanwege de vragende vorm, terwijl de vraagstelling van strofe 5 voor de gemeentezang moeilijk te aanvaarden is. De aanbevolen wisselzang biedt hier o.i. geen oplossing. De zin van strofe 6 is in het licht van de aangegeven tekst (Luc. 3:10-14, Comp. p. 228) onduidelijk. In strofe 7 zal tenslotte regel 3 i.p.v. „een kind wordt u geboren” moeten luiden „een kind is u geboren”. De melodie is goed en niet moeilijk te leren.

Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 47 Dit Lied vertoont veel gelijkenis met de bijbelliederen uit de bundels „Alles wordt nieuw” van Hanna Lam. De dichter zegt er dan ook zelf van: „u hebt hier in feite met een kinderlied te maken... om het echter ook voor volwassenen geschikt te maken, heb ik... in regel 6 van de eerste en tweede strofe het woordje „jou” door „u” vervangen”. (Comp. p. 230). In de commissie kon geen eenstemmigheid worden verkregen omtrent de juistheid van de zinsnede „Hij komt misschien vandaag voorbij” met betrekking tot de gemeente van nu. Voor strofe 3 geldt overigens dit bezwaar niet, waar het onbepaalde „misschien” in positieve zin is omgebogen tot „Hij spreekt ons hart aan, heden”. De melodie is gemakkelijk zingbaar.

Tekst: 2 (3); melodie: 3.

Lied 48 Dit Lied is een vrije bewerking van het „Onze Vader”, zoals dit gebed in de berijming van Luther is weergegeven. De bewerkers zeggen ervan „dat het voor een groot deel een oorspronkelijke korte uitlegging van het Gebed des Heren” is geworden. „Wij hebben in onze Nederlandse bewerking ook de doxologie betrokken (strofe 9), zodat er nu 10 strofen zijn, het tiende over het woorden Amen”. Het is niet duidelijk waarom in strofe 9 gezegd wordt: „Die tot ons zend Uw lieve Zoon”, i.p.v. „zend”. Overigens maakt deze tekst in vergelijking met die van gezang 5 van de vroegere bundel van 29 gezangen, een eenvoudiger en misschien inderdaad wat minder calvinistische indruk, zoals de bewerkers het uitdrukken. Wat de melodie betreft: de ingesloten fout in de notatie in de vijfde regel is weer hersteld.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 49 Al zou dit Lied als gedicht wel te waarderen zijn, als Kerklied lijkt het ons niet geslaagd. Wanneer b.v. in strofe 1 gezegd wordt: „De vogels van de bomen die lopen door de lucht als vederlichte dromen, zij wonen in het licht”, dan is dit voor de gemeentezang een te gezochte woordkeus en een te gewrongen constructie. Dit geldt trouwens voor meerdere strofen. Voorts heeft de dichter zich naar de inhoud wel erg ver verwijderd van het aangegeven Schriftgedeelte (Matth. 6:25-34). Wat is er b.v. overgebleven van het appèl in vs. 33: „Maar zoekt eerst Zijn Koninkrijk en Zijn gerechtigheid”? Daarbij zij dan nog terloops opgemerkt dat „totterdood” (strofe 12) bepaald geen fraaie uitdrukking is.

De melodie is niet moeilijk, maar overigens geen aanwinst voor de kerkzang.

Tekst: 1; melodie: 2.

Lied 50 Vanwege de zeer (ver)oude(rde) taal en stijl lijkt ons dit Lied niet geschikt voor de gemeentezang. Zoals reeds eerder opgemerkt bij een gedicht van Revis (Lied 421) had het beter, vanwege de goede Schriftuurlijke inhoud, opnieuw berijmd kunnen worden. De melodie is bekend, behoudens de herstelde zetting in regel 5, zoals in Lied 48.

Tekst: 2; melodie: 3.

Lied 51 Met betrekking tot dit Lied zegt de dichter: „over deze vertelling uit het evangelie heb ik een lied gemaakt, — niet verhalend, maar vertalend wat er staat, nl. het overzettend in ons bestaan.” O.i. is deze vertaling helaas zodanig dat van het oorspronkelijke verhaal en de zin ervan (de hoofdmans te Kapernaum) hoegenaamd niets is terug te vinden. Daarbij worden constructies gebruikt die moeilijk verstaanbaar zijn, zoals b.v. in strofe 2: „wees het woord in mijn vlees en de Geest om mij heen, wees de adem waaruit ik ontsta.” Daarom achten we het ongeschikt als kerklied.

De melodie is onbekend, maar het vervallen ervan, vanwege de tekst, betekent geen verlies.

Tekst: 1; melodie: 2.

A. t.a.v. de tekst der liederen:

- het cijfer 1 bij niet voluit Schriftuurlijke tekst, b.v. vanwege het humanistisch karakter of door een sterk pietistische inslag;
- het cijfer 2 bij een weliswaar Schriftuurlijke, maar niet direct begrijpelijke, en aanspreekbare tekst;
- het cijfer 3 als de tekst volkomen Schriftuurlijk en zonder meer verstaanbaar is.

B. t.a.v. de melodie der liederen:

- het cijfer 1 voor een niet-aanvaardbare melodie;
- het cijfer 2 voor een onbekende melodie die na enige oefening, eventueel met behulp van een koor, door de gemeente wel te zingen is en voorts ook voor een melodie die niet bepaald tot „de beste” behoort;
- het cijfer 3 voor „een goede” melodie, geschikt voor de gemeentezang.

kon vertalen. Bij vluchtige inzage trof mij de zeer persoonlijke inhoud, naast enkele puzzels. Daarom stelde ik hem voor: geef het mij mee – als ik het ontcijferen kan vertaal ik het voor u in het Engels. Na enige aarzeling werd me het document toevertrouwd. En na ontcijfering leek me deze brief uit 1900, door een frontsoldaat aan zijn vrouw geschreven, een verlaat oorlogsdocument dat u zal interesseren als een document humain. Hier volgt de brief:

Jargoo, den 25 Maart 1900

Jevrou Dp Botha

Waarde en Nooit vergeten Vrou,

Nu plaats ik mij neder om u mijn Welstand te melden dat ik nog vief ben door de wil des Heren en hoop om dezelfde van u te mogen ontvangen en als het met u anders zou wezen dan zal het mij veel doen denken en verder wens ik dat deze paar regelen u in een goeden Welstand ter hand komen.

En verder wat Nieuwes aanbetreft is maar weinig – en lijve Vrou u brief is mij ter hand gekomen Waarover ik zeer verblijd was om te zien dat gij nog vief zijt. En verder Vrou wou ik gaarn met Jan komen maar die ginderaal wou niet mijn verlof tekenen. Maar ik hoop als de Heer wil dan zal ik darrem later zien.

Wat ik kan doen lijve Vrou ik kan u zeggen dat ik veel verlang naar u en verder lijve Vrouw wat die vijhand aanbetref is stil en rustig. Verder Vrou is hier iets bijzonders kom zal ik u spoedig doen weten. Dan lijve Vrouw geloof die gerugtes niet wat daar kom – dit is soms meer stories. Verder kan ik u melden dat het met (–) goet gaan. Ik is vief en gezond.

Nu moet ik overgaan tot sluiten voor dit maal en zijt van mij in den gees gekust met duizend kusten van verlangen. na Groete blijf ik u verlangende man

M. J. Botha

Zd mij spoedig andwoort op ontvangs.

De plaats aan het front, vanwaar de brief is geschreven, is niet goed leesbaar – mogelijk geheimschrift. Zo is in de aanhef tussen „vergeten” en „vrouw” een tekentje geschreven, dat de 4 letters van „lijve” in een monogram zou kunnen voorstellen. Bij het omslaan van het blad is de naam verdwenen, maar uit het vervolg blijkt dat het woord „mij” is uitgevallen. Jan zal vermoedelijk hun zoon zijn geweest; uit de boeken van Penning weten we, dat families gewoonlijk bijeen bleven.

Aan de herhalingen ziet u dat er echt niets te melden viel – dan alleen de behoefte aan een liefhebbend contact. Ook de geruststelling om geen geruchten te geloven zit vol zorg; zat zijn vrouw in een concentratiekamp misschien? Er is geen adres bekend.

—o—

Voor we onze laatste kennis doorgeven, nog even een intermezzo als het mag.

Ik zei al dat vooral Schotten kritiek hadden op de Britse oorlogen tegen de Zuidafrikaanse staten. In de Conanskirk in Loch Awe, onze zusterkerk hier vlak bij, is een herinneringssteen aangebracht voor een luitenant Campbell, die in Magersfontein sneuvelde na een Britse overwinning. En wel – zegt de steen – toen hij een stervende Boer te drinken gaf. Als tekst wordt aangehaald: als uw vijand dorst heeft, geef hem te drinken. Gaat u heel die misère rond de eeuwwisseling niet wat meer afstandelijk bezien?

Dan nu de laatste kennis, ontvangen van de Schotse predikant. Toen ik hem vertelde dat de brief aan het front moest zijn geschreven door een man aan zijn vrouw, kwam die kennis los. „De schrijver”, zei hij ontroerd, „wat 59 jaar oud en de brief is nooit verstuurd. Voordien was hij al gesneuveld”. – Ik keek hem ontzet aan en wachtte. – „Ja”, ging hij verder, „doodgeschoten door een jonge Brit, die de brief uit zijn zak heeft gehaald”. „Schandel!” voegde hij er verontwaardigd aan toe.

Nu leest u de brief toch even anders, niet? Dat er geen nieuws te melden was – terwijl het treurige nieuws in aantocht was. Dat de vijand zich stil hield – maar het was de stilte voor de storm. Dat hij zijn vrouw direct bericht zou geven als er iets gebeurde – maar hij heeft dat bericht niet meer kunnen schrijven. Dat ze hem spoedig na ontvangst moest antwoorden – maar ze heeft de brief nimmer ontvangen.

Hoe kwam de bejaarde predikant aan deze brief, die hij zelf niet eens kon lezen? Was het een familiestuk? Was het hem door een stervend gemeentelid gegeven? Het lijkt me niet behoorlijk, dit nader te onderzoeken.

Maar wel geven we u tenslotte nog de inhoud van een telegram door, dat koningin Wilhelmina heeft gezonden aan president Paul Kruger (de man van „alles sal regkom”): „Het is mij aangenaam geweest u hoogedele mijn kruiser Gelderland aan te bieden en te vernemen dat de reis door u in goeden welstand volbracht is. Wilhelmina”.

Dit telegram is gedateerd in 1900, hetzelfde jaar waarin de nooit verzonden brief werd geschreven.

ingezonden

Christenen, Israël en de Palestijnen

Als er ergens op politiek terrein, binnen- of buitenlands, een bijzonder ingewikkelde kwestie speelt, hebben sommige mensen de neiging een ongenueerd standpunt in te nemen. Meestal leidt dit echter tot niets: de benadering die ze voor het probleem kiezen, biedt geen oplossing omdat het voor een dergelijke extreme stellingname nodig is, bepaalde aspecten van de zaak te verwaarlozen.

Dit doet ds H. Amelink in zijn artikel in Opbouw no. 26 (27-6-'80). In het laatste deel van zijn stuk heeft hij gelijk als hij stelt dat de Israëli's recht hebben op een eigen land. Het is nogal dubieus om dit te funderen op Gods beloften in de bijbel, want daar wordt niet eenduidig gesproken over waar, wanneer en hoe groot dit land er zijn zal. Het is bijvoorbeeld ook onjuist om de bevolking van Israël gelijk te stellen aan het joodse volk. Maar we kunnen wel stellen dat het een kwestie van gerechtigheid is: een groep mensen, die zoveel geleden heeft, nog steeds door antisemitisme in oost en west bedreigd wordt en eindelijk een „nationaal tehuis” gevonden heeft, kan de aanspraken op dit laatste nauwelijks ontegenzeggend worden. Dit tot stand komen van een eigen staat heeft veel moeite met zich mee gebracht en doet dit nog. Na de uiteindelijke vestiging, in 1948, waarbij met name Engeland een kwalijke rol gespeeld heeft, was het beleid van de Arabische landen en de Palestijnen aanvallend: „dit land is van ons, de zee in met de Joden”. Oorzaken hiervoor zijn wel aan te geven: internationale beloften, de Joden werden als indringers beschouwd, ze waren niet-islamitisch, ze stonden het streven naar een Ver. Arabische Republiek in de weg. Sinds de laatste oorlog van 1973 is dit alles wat weggezaakt. Moe van het oorlogvoeren, en met genoeg interne problemen hebben de meeste buurlanden van Israël het vechten opgegeven. Daarmee kwamen de Palestijnen praktisch gesproken alleen te staan in hun strijd tegen Israël. De militaire steun van de omliggende landen werd voornamelijk verbaal, de enige, overigens niet geringe, steun die overbleef, was die van de economische macht van de oliestaten. De gewapende strijd van de Palestijnen ging ondertussen door:

terreurstaktes, vliegtuigkapingen. De laatste tijd is het offensief van de Palestijnen in de eerste plaats diplomatiek. Het aantal aanslagen is de laatste jaren duidelijk afgenomen. Voorzover ze nog voorkwamen waren ze afkomstig van radikale groepen binnen de PLO, waaruit overigens blijkt dat ook deze groepering niet over één kam te scheren is.

Hebben de Palestijnen nu helemaal geen rechten? Volgens ds Amelink kennelijk niet. Hij stelt deze vraag ook, maar sluit er onmiddellijk weer de ogen voor door te verwijzen naar de benarde situatie van Israël.

De Palestijnen zijn of vluchteling in een buurland van Israël of tweederangsburger in Israël zelf. Dit is een situatie die we duidelijk als een vorm van onrecht kunnen bestempelen. Ik zal hier niet verder over uitweiden, men hoeft slechts de verhalen in de krant te lezen over de mensen, die van geen enkel stukje grond kunnen zeggen: „het is van ons, het is van mij” (zie o.m. Trouw, 2 aug.). Er is dus een Palestijnenprobleem: een groep mensen, die zich tekort gedaan voelen en dat laten blijken ook: ze zijn zelfs bereid er voor te vechten.

Of dit terecht is of niet, het is in elk geval een teken dat er wel iets aan de hand is. Als wij als christenen in Nederland onze visie geven op de Midden-Oosten problematiek, moeten we de Palestijnse moeilijkheden ook in onze beschouwing betrekken. En dan denk ik dat de Palestijnen toch minimaal recht hebben op een eigen grondgebied, misschien een eigen staat, b.v. in federatieve vorm met Israël en Jordanië. Het is overigens waarschijnlijk dat een dergelijke georganiseerd Palestijnse staat een geringere bedreiging voor Israël vormt dan de nu gevoerde geurilla-oorlog.

Dan nog iets over onze houding t.o.v. de PLO. Dit staat los van onze houding tegenover de Palestijnen in het algemeen. De Palestijnse Bevrijdingsorganisatie is ongetwijfeld een groepering die niet terugschrikt voor geweld of voor het doden van onschuldige mensen.

Maar afgezien daarvan is het anderzijds ook te begrijpen hoe mensen die in een beroerde positie verkeren tot zoiets komen. Ik denk dat we, los van onze eigen opstelling t.a.v. het gebruik van geweld, het feit onder ogen zullen moeten zien dat het Palestijnse geweld zeker niet zal verdwijnen voor er een einde komt aan deze benarde situatie. Er wordt gesteld dat de PLO de staat Israël niet erkent; daar staat tegenover dat Israël ook de Palestijnse rechten niet erkent.

Nederland verkeert in zoverre in een uitzonderingspositie dat het door Israël als een goed bevriende mogendheid gezien wordt. Dit mag ons er echter niet van weerhouden kritiek op Israël te leveren. Juist van vrienden moet men kritiek kunnen verdragen. Het verdedigen

van Israël door dik en dun is dan ook een kwalijke zaak. Nederland moet tegenover Israël een eerlijke politiek voeren, b.v. ten aanzien van het nederzettingenbeleid van de regering-Begin of de Oost-Jeruzalemproblematiek; een eerlijke politiek, die niet is ingegeven door olie- of exportbelangen, maar door bewogenheid met de onderdrukte groepen (en daar horen de Joden zeker ook bij).

Over de betekenis van het hebben van al dan niet formele diplomatieke contacten bestaan nogal eens misverstanden. We onderhouden b.v. ook diplomatieke contacten met Zuid-Afrika, de Sowjet-Unie en Chili, terwijl in die landen toch ook niet zulke frisse regimes aan het bewind zijn. Het hebben van contacten met of het erkennen van de PLO zegt niets over het erkennen van de Palestijnse aanspraken of het goedkeuren van de terreurdaden. Het betekent niets meer dan het erkennen van de PLO als een politieke realiteit. Daarnaast is het mogelijk langs die weg betrokkenheid bij de Palestijnse zaak aan te geven.

Wil ons land op het verloop van het Midden-Oosten-konflikt een positieve invloed hebben (en dat is, gezien onze goede contacten met Israël, niet geheel onwaarschijnlijk) dan is het noodzakelijk om met

beide partijen connecties te onderhouden. En de PLO is dan misschien wel niet dé vertegenwoordiger van het Palestijnse volk, maar wel de enige georganiseerde groep Palestijnen van formaat, daarom ligt het voor de hand om bij de contacten met de Palestijnen hier het aanknopingspunt te zoeken. En als die contacten er zijn zal er ook geprotesteerd dienen te worden tegen eventuele PLO-gewelddaden. Alleen bij een dergelijke benadering zal Nederland, misschien bescheiden, een brugfunctie kunnen vervullen op weg naar wat we, neem ik aan, toch allemaal zouden wensen: vrede in het Midden-Oosten.

Utrecht, sept. '80

K. Blok

Naschrift

Ib ben inderdaad zo ongenueanceerd om de rechten van de nakomelingen van Abraham, Izak en Jacob alleen te funderen op de beloften Gods. Het spijt me als iemand dat dubieus vindt. Het is niet anders. Het heil is óók een zaak van aardrijkskunde en geschiedenis. Het beloofde land, waarvan de grenzen duidelijk gegeven zijn, is aan niemand anders beloofd. Het land had

ook niet even goed ergens anders kunnen liggen. Het ligt daar waar het ligt tot in eeuwigheid. Dat is niet mijn opinie. Dat is God's keus. Hebben de Palestijnen, die zich zelf noemen naar de Filistijnen, geen rechten? In het beloofde land? Zeker wel. Maar die van de vreemdeling binnen de poorten. Niet van de eigenaar. Voor verdere gegevens zie H. Berkhof, Christus, de zin van de geschiedenis, Nijkerk 1959, blz. 115.

Amelink

Katwijk/Alphen — De kerkeraden van Katwijk aan Zee en Alphen a.d. Rijn hebben besloten gezamenlijk 1 predikant voor beide gemeenten te beroepen. Voor Alphen a.d. Rijn de eerste na de scheuring; Katwijk is enkele weken vakant sinds vertrek van ds G. Roukema naar Lelystad.

Utrecht — Afgelopen zondag heeft de gemeente van Utrecht afscheid

genomen van David en Esther Olivier. Zij hebben als Zuid-Afrikaans echtpaar vier jaar in ons land gewoond; na het afleggen van het doctoraal-examen theologie is besloten naar het eigen land terug te keren. Omdat David Olivier ruim twee jaar in de gemeente „pastoraal medewerker” geweest is aan zijn vertrek ruime aandacht geschonken. Broeder Olivier, die door zijn voorgaan in de eredienst ook in andere gemeenten geen onbekende was, en zijn vrouw ontvingen vanuit de gemeente een aantal cadeaux. Ds Rietkerk bedankte hen uitvoerig en noemde met nadruk het feit dat ze zich in de gemeente geliefd hadden gemaakt. De Oliviers vertrekken op 20 oktober a.s.

Carmelo — Het is al weer een poosje geleden, dat in „Opbouw” informatie werd gegeven over - en hulp gevraagd voor - onze broeder Carmelo Onguene, afkomstig uit Equatoriaal Guinée. Hij studeerde toen rechten in Kiev. Nu is hij met de studie bezig in Barcelona. Ik geef u door wat in ons Barendrechtse Kerkbladje verschenen is. Om u te informeren. En — laat ik eerlijk zijn — niet alléén daarvoor. Dat leest u vanzelf wel!

H. Smit

Nieuws over Carmelo

In juni arriveerde Carmelo in Barcelona. Hij stuurde mij een fotocopie

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

Recht en onrecht

Toen Carter zijn ambt als president van de Verenigde Staten aanvaardde verwees hij naar Micha 6 : 8: 'Hij heeft u bekend gemaakt, o mens, wat goed is en wat de HERE van u vraagt: niet anders dan recht te doen en getrouwheid lief te hebben en ootmoedig te wandelen met uw God'. Het is een goed ding als mensen die op deze aarde macht bezitten wijzen op wat God in Zijn Woord zegt. Maar zo'n publiek getuigenis roept verplichtingen op. Niet anders dan recht doen in deze wereld is niet gemakkelijk. Dat blijkt dagelijks uit de kranten. Om maar één ding te noemen: de geschiedenis van Nicaragua, waar vorig jaar een revolutie plaats vond, is bekend. Daar heerste in plaats van het recht het onrecht en het is eveneens bekend dat de inmiddels vermoorde president Somoza min of meer werd gesteund door de

Verenigde Staten. Getrouwheid liefhebben en ootmoedig wandelen met God is in deze corrupte wereld niet gemakkelijk. Maar de woorden van Micha blijven wel hun kracht behouden. Die vallen niet om door ergerlijk gedrag van mensen. De eis blijft: niet anders dan recht doen. En Jezus vraagt van ons het volmaakte ...

—o—

Goed en recht worden in genoemde tekst aan elkaar verbonden. Kwaad en onrecht kunnen we ook aan elkaar verbinden.

Voor de zondeval was er alleen maar het goede, was alles alleen maar goed.

Door de zonde is het kwaad erbij gekomen. God waarschuwde Adam daarvoor.

Van de boom van kennis van goed en kwaad mocht hij niet eten. Door de zonde leerde de mens het kwaad kennen, hij werd zich echter niet alleen bewust van het kwaad maar hij kreeg ook de mogelijkheid om het kwaad te bewerken.

Ook de tegenstelling tussen goed en kwaad werd aan de mens bekend.

Als we letten op de geschiedenis van de mensheid tot aan de zondvloed zien we dat het kwade steeds sterker en het goede steeds zwakker wordt.

God zag dat de boosheid van de mens groot was ... (Gen. 6 : 5). Als de zondvloed voorbij is belooft God aan Noach dat de aarde niet

meer door Hem zal worden vervloekt, maar Hij wijst er meteen op dat het hart van de mens van zijn jeugd af boos is; de mens is geneigd tot het kwaad.

Het kwade heerst over het goede, de dood heerst over het leven, het schuldige heerst over het onschuldige, het onrecht heerst over het recht. De mens weet van goed en kwaad (Deutr. 1 : 39), maar kan niet boven de tegengesteldheid ervan uitkomen.

Deze kennis van goed en kwaad geeft strijd. De mens is geneigd om kwaad te doen maar hij kan ook goede dingen tot stand brengen. Dat komt niet door die mens maar door God Die de breuk herstelt die door de mens werd gemaakt.

De dichter van Psalm 86 heeft deze tweestrijd gekend. Aan de éne kant zegt hij dat hij godvrezend is; maar aan de andere kant weet hij van zijn zonden waarvoor vergeving nodig is (vers 5). Vanuit zijn tweestrijd tussen goed en kwaad bidt hij om Uw naam te vrezen ... Hij bidt om éénheid van zijn hart, om eenheid in zijn denken, om eenheid in zijn doen waardoor die tweestrijd kan worden opgelost.

De psalmdichter weet dat de schuld bij hem ligt en daarom weet hij ook dat er vergeving nodig is. Hij kent de strijd tussen goed en kwaad, tussen recht en onrecht, maar hij weet dat alleen Gods hulp hem kan doen uitgroeien boven die tegengesteldheid waardoor zijn leven weer een eenheid te zien kan geven. We kunnen van deze psalmdichter

wat leren voor ons leven van elke dag.

—o—

Herman van Veen zingt in een van zijn liedjes:

'jesus
leg mij uit
waarom sprong die uitgebluste
veel te jonge man
van zo hoog
naar beneden?
jesus
waarom ruimde hij z'n spullen
vóór ie sprong
zo keurig netjes op?
jesus
waarom moesten
jouw kinderen zijn verminkte
lichaam vinden?
jesus
had ie niet eenvoudig
kunnen smelten in de zon?'

Zo'n liedje is een beschuldiging: waarom Jezus?

Herman van Veen kijkt om zich heen, ziet allerlei kwaad en onrecht en kijkt dan voor de schuldvraag omhoog. Hij vergeet dat hij ook naar beneden, naar om zich heen, kan kijken. Daarmee is de vraag die gesteld wordt niet beantwoord. Maar dit moet wel duidelijk zijn: niet alleen Jezus is er, satan is er ook. Waarom die vraag niet aan hem gesteld: 'satan, leg mij uit waarom die jongen dat deed, satan, had het niet anders gekund?'

(slot volgt)

van de bul waarmee hem de universiteit van Kiev de graad van Meester in de Rechten verleende. Zijn specialiteit was internationaal recht.

De datum van de bul is 3 juni 1980. De waardering van de verschillende onderdelen van zijn studie varieert van „aprobado” (geslaagd) tot „sobresaliente” (voortreffelijk). De verdediging van zijn scriptie (tesis) waarmee de studie werd afgesloten oogstte de kwalificatie: uitstekend.

De gemeente in Barcelona heeft hem hartelijk in haar midden ontvangen. Op zondag 13 augustus was ik aldaar in de kerk en ontmoette Carmelo, die een paar landgenoten, onder soortgelijke omstandigheden als hijzelf in Spanje verblijvend, meegebracht had. Het was een hartelijk weerzien.

De universiteit van Barcelona heeft hem ingeschreven en derhalve kan zijn studie in september beginnen. De verhuizing van zijn bezittingen, hoofdzakelijk boeken en kleding, kostte bijna f 1000,—. Wij hebben dit betaald omdat wij vertrouwen, dat de broeders en zusters in Barendrecht en in den lande ons hierin zullen helpen evenals in de reiskosten om Carmelo een retourtje te gunnen naar zijn moeder in Guinea, Squatorial, die hij in jaren niet gezien heeft en die intussen weduwe werd. De reiskosten, circa f 1800,— worden door de gemeente van ds Cerni in Barcelona voorgeschoten, maar ik beloofde hem, dat wij hierin belangrijk zullen participeren.

De gemeente in Barcelona voelt zich nauw met onze kerken verbonden en Carmelo vroeg mij telkens weer om tegenover de broederschap in Barendrecht en in Rijswijk zijn grote dankbaarheid tot uitdrukking te brengen. De Here zij gedankt, Die ons vergunt, om praktisch een geloofsgenoot uit een ver land de behulpzame hand te reiken.

Begroting: f 8400,—
Verantwoording

19.2.80 f 1915,—
22.3.80 „ 2010,—
21.4.80 „ 760,—
17.6.80 „ 960,—
22.8.80 „ 670,—

f 6315,—

Nog
te verwachten:
6 maanden
à f 310,— f 1860,—
„ 3075,—

Er is dus nog nodig f 225,—
÷ nagekomen bericht (zie
stukje br. Kerkhof) „ 2800,—

Totaal f 3025,—

U kunt uw giften storten op giro 2078763 t.n.v. Diaconie Ned. Geref. Kerk Barendrecht met bijschrift „Carmelo”.

Ds J. Plantinga — Op verzoek van de Commissie van de Nederlands Gereformeerde Kerken voor de Geestelijke Verzorging van Militairen en in overleg met de Kerk van Zwartsuis heeft ds J. Plantinga besloten om le-

gerpredikant te worden, vooreerst voor een periode van omstreeks een jaar. Het ziet er naar uit dat ds Plantinga in december 1980 in militaire dienst zal gaan.

Ds J. Goudzwaard — Met ingang van oktober 1980 heeft ds J. Goudzwaard zijn functie als actief dienend legerpredikant van het Eerste Legerkorps te Apeldoorn neergelegd. Hij is, na een zeer gewaardeerde staat van dienst op non-actief gesteld. Hij is in overleg met enkele kerken om daar hulpdiensten te verrichten. Ds Goudzwaard is emeritus-predikant van de Kerk van Zaandam.

Commissie van de Nederlands Gereformeerde Kerken voor de Geestelijke Verzorging van Militairen.

De commissie stuurde ons het volgende rapport dat aan alle Ned. Geref. Kerken is toegezonden:

1. De commissie heeft thans de volgende samenstelling:

- Ds Drs G. Roukema te Katwijk, voorzitter;
- Predikant en materiedeskundige: vacant;
- de Heer A. Heetebrij te A'doorn;
- Mr. E. J. Groenevelt te Voor-schoten;
- Officier van de Kon. Marine: vacant;
- Kolonel van de Kon. Landmacht B. H. van Wijk te Apeldoorn;
- Luitenant-Kolonel van de Kon. Luchtmacht W. Hartman te Amersfoort, penningmeester;
- Kolonel van de Kon. Luchtmacht P. Smit te Alphen a.d. Rijn, secr.

Wij hebben, met Uw welnemen, het voornemen Ds J. Goudzwaard te verzoeken zitting te nemen in de commissie per 1 oktober 1980, het tijdstip waarop hij de militaire dienst als legerpredikant zal verlaten. Hij zou dan de vacature genoemd onder b, die ds H. Stolk te Kampen achterliet, kunnen vullen. Vulling van de vacature genoemd onder e is tot dusver onmogelijk gebleken; opgave van kandidaten Uwerzijds zal zeer op prijs worden gesteld.

2. De commissie heeft de duur van het lidmaatschap in principe vastgesteld op 5 jaar teneinde het ogenschijnlijk permanente karakter daarvan weg te nemen. De leden genoemd onder 1c, d en h zijn sinds de instelling van de commissie (1971) reeds lid; een vervangingsrooster is in beraad.

3. De volgende Nederlandse Gereformeerde legerpredikanten zijn thans volledig werkzaam bij de Kon. Landmacht; zij nemen deel aan nagenoeg alle vergaderingen van de commissie. De samenwerking is zeer hecht.

- Ds P. Dekker bij legeronderdeel te Bussum;
- Ds J. Goudzwaard te Apeldoorn;
- Ds J. M. Smelik te Schaarsbergen;
- Ds M. van Veelen te Nieuwersluis;
- Ds J. A. de Vries te Vught.

De predikanten genoemd onder b, c en e zijn senior-legerpredikant hetgeen inhoudt dat zij onder leiding van de hoofdlegerpredikant deelnemen aan het seniorenoverleg ter be-

paling van het beleid. Er zijn slechts 8 senioren binnen het korps van 75 legerpredikanten. Overigens is ons meer dan eens verzekerd dat het werk van alle bovengenoemde predikanten zeer wordt gewaardeerd.

4. Helaas zijn er geen Nederlands Gereformeerde luchtmacht- en vlootpredikanten in militaire dienst. Evenmin zijn er in onze kerken opgeleide predikanten die in oorlogstijd als reserve-krijgsmachtpredikant kunnen worden gemobiliseerd. Op 1 oktober 1980 zal ds J. Goudzwaard met functioneel leeftijdsontslag de militaire dienst verlaten wegens het bereiken van de 55-jarige leeftijd. Het aantal vacatures bij de Kon. Landmacht bedraagt doorgaans 10 per jaar en bij de Kon. Marine en de Kon. Luchtmacht doorgaans 1 à 2. Deze feiten nopen ons om de werving van nieuwe krijgsmachtpredikanten — een van onze hoofdtaken volgens onze, door U geaccordeerde taakomschrijving — te intensiveren. Een programma daarvoor hebben wij reeds uitgestippeld waarbij wij voor ogen hebben tenminste het aantal Ned. Geref. krijgsmachtpredikanten op vijf te handhaven en enige reserve-krijgsmachtpredikanten daaraan toe te voegen. Wij zijn van mening dat de omvang van deze groep van predikanten werkzaam binnen de gemeenten aangevuld met de aanstaande predikanten zulk een doelstelling toelaat. Bij de werving geldt een leeftijdslimiet van 40 jaar. Daarbij voeren wij als beleids-punten dat 'n aanstaand krijgsmacht-predikant in een gemeente werkzaam moet zijn geweest, terwijl een predikant door ons niet wordt benaderd met een formeel beroep als hij zijn huidige gemeente nog niet gedurende tenminste 3 jaar heeft gediend.

5. Luchtmachtpredikant ds S. A. van der Veer, die aanvankelijk het lidmaatschap van de Gereformeerde kerken zocht maar daar niet werd aanvaard als predikant en ook niet de terugkeer naar de kerk van Zoetermeer kon vinden, is uiteindelijk overgegaan naar de Doopsgezinde Gemeente van 's-Gravenhage. In de beide voorafgaande jaren heeft de commissie zich, met eerbiediging van de standpunten van de kerk van Zoetermeer en Wapenveld, intensief en met zorg beziggehouden met deze kwestie.

6. Onze voorzitter, ds Roukema, is lid van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (Militair), CIO-M, een forum waarin de Protestantse kerken die krijgsmachtpredikanten hebben afgestaan, alsmede de hoofd-vlootpredikant, de hoofd-legerpredikant en de hoofdvluchtmachtpredikant, zitting hebben. De belangrijkste onderwerpen die regelmatig in dat forum aan de orde komen, zijn de volgende:

- Beroepsmilitairen die hun kerk de rug toe keren.
- Het handelen van het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV).
- De moeite die de Rooms-Katholieke Kerk heeft met het beschikbaar stellen van aalmoezeniers, waardoor de werklust van de krijgsmachtpredikanten wordt verzwakt; de Rooms-Katholieke

Geestelijke Verzorging hoopt op den duur pastorale werkers in plaats van priesters te kunnen inzetten.

- De wens van de hoofden van dienst voor de Protestants Geestelijke Verzorging om vacatures voor krijgsmachtpredikanten zo snel mogelijk te vullen (werving).
- De verhouding van de Protestants Geestelijke Verzorging tot de Humanistische en het streven van de Humanistische Geestelijke Verzorging om steeds meer Raadslieden te doen benoemen door de overheid.
- Het algemene oordeel, inclusief dat van de Doopsgezinde vertegenwoordiger, dat niet de sociale maar de evangeliserende functie van een krijgsmachtpredikant voorop moet staan.
- De benoeming van een nieuwe hoofdlegerpredikant, hoofdvluchtmachtpredikant of hoofdvlotpredikant alsmede de benoeming van een coördinerende functionaris binnen het Ministerie van Defensie.

7. De zojuist genoemde onderwerpen vormen ongeveer een afspiegeling van de punten die ook tijdens ons commissieberaad worden besproken. Daarnaast zijn de rechtspositie van onze krijgsmachtpredikanten en hun militaire pensioenrechten in relatie tot „rechten” die voort kunnen vloeien vanwege de Stichting Emeritering Voorziening, belangrijke onderwerpen. Ons werk heeft gestaag voortgang. Met de hoofden van dienst voor de Protestants Geestelijke Verzorging worden goede contacten onderhouden. 8. Met zorg constateren onze legerpredikanten, en de commissie is dezelfde mening toegedaan, dat hun pastoraal werk maar weinig is geworteld in onze kerken. Te weinig wordt hen om verantwoordende voorlichting verzocht door kerkeraden, regionale vergaderingen of gemeentevergaderingen. Hun werk valt kennelijk niet zo in het oog als bijvoorbeeld de zending dat doet. Wellicht ware te overwegen deze aangelegenheid eens te bespreken in Uw raad. Zeer zeker is er behoefte aan ondersteuning van dit moeilijke werk door gebed van Uw gemeente.

Namens de Commissie,
de secretaris P. Smit,
Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht,
Barnsteenstraat 81,
Alphen a.d. Rijn,
tel. 01720-22652.

Cogma I — Door omstandigheden is er geen melding gemaakt van de Cogma-rondreis door West-Duitsland, die van 3 tot 8 oktober j.l. heeft plaatsgevonden. Een kort verslagje hopen we hiervan binnenkort op te nemen.

Cogma II — Een verslag van de vorige Cogma-rondreis is al enige tijd geleden ons toegezonden. Het is van de hand van de heer H. J. Wiltink, een chr. geref. broeder. Gezien de lengte is het niet over te nemen. Wie echter dit lezenwaardige stuk wil in-

zien kan bij mij een fotocopye aanvragen.
P.J.v.K.

Cogma III — In het blad van Enschede-Noord schrijft Ds Bakker over het Cogma: „Werken voor de vrede is ten diepste ook de dienst en opgave geweest die Cogma verrichtte in de tien jaren dat dit Contact Orgaan voor Gereformeerde Militairen en Alleenstaanden bestond. We willen niet nalaten Cogma, en in het bijzonder broeder H. J. Bosch — de „bezielen-de” motor achter deze instelling — van harte geluk te wensen met het feit, dat het werk sedert 1 oktober '70 voortgang mocht hebben en zich zo voorspoedig kon ontwikkelen. Het komt me voor, dat de 8-jarige samenwerking met de Chr. Geref. broeders zegenrijk heeft gewerkt. Nauwer samengaan tussen christenen zal eer zegen dan voortgaande verdeeldheid betekenen, juist omdat ons Hoofd in de hemel onze vrede moet worden genoemd. Wanneer christelijk Nederland

dit meer verstond, zou het beeld dat we te zien geven, op slag veranderen”.

Notulen van de vergadering van het bestuur van de Stichting Hulp aan Gedupeerde Ambtdragers (H.G.A.), gevestigd te Utrecht, opgericht 20 mei 1967 bij akte voor notaris J. A. Maris te Molenaarsgraaf verleden, gehouden op vrijdag 9 mei 1980 te Utrecht, Livingstonelaan 570.

De voorzitter de heer J. Kooiman te Doorn opent de vergadering en konstateert dat de bestuursvergadering uitgeschreven voor 19 april 1980 met als enig agendapunt de ontbinding van onze Stichting, door te geringe opkomst niet voldeed aan de eisen van artikel 8 der statuten, weshalve een volgende vergadering, en wel deze, vandaag nodig is.

Hij memoreert het vele dat vooral in de eerste jaren van haar oprichting gedaan is en konstateert met het overlijden op 1 maart 1980 van ds J. E. Westerhuis het laatst overgebleven steungeval geëindigd is en daartoe de Stichting haar reden van bestaan verloren heeft.

Hij stelt daarom voor de Stichting te ontbinden en verzoekt de heren Van Oord en Smit het daartoe nodige te verrichten, o.a. de kerken van deze ontbinding op de hoogte te brengen bijvoorbeeld door publikatie van de notulen van deze vergadering, en de uitschrijving in het openbare register gehouden door de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Utrecht te verzorgen.

De Kerk van Velp verzoekt haar de rente die zij betaalde voor het voorschieten van de steun aan ds Westerhuis te vergoeden, waartegen geen be-

zwaren bestaan. Voorts stelt de voorzitter voor een verder onbetekenend saldo kasmiddelen te storten bij de stichting Emeritaatsvoorziening. Dit ligt meest in de lijn van artikel 8 van de statuten.

De vergadering gaat met algemene stemmen met deze voorstellen akkoord.

De voorzitter geeft nog uiting aan de dankbaarheid voor het vele, helaas noodzakelijke maar goede werk dat de Stichting mocht verrichten en sluit daarna de vergadering.

J. Kooiman, voorzitter

H. C. Smit, penningmeester

J. G. v. Oord, sekretaris

Onze vakante gemeente wil graag een predikant.

Momenteel kunnen we echter niet meer dan $\frac{2}{3}$ deel van een reëel traktement met bijkomende lasten dragen, zodat het resterende deel via werkzaamheden buiten onze gemeente dient te worden aangevuld.

Wél hebben we een goede pastorie beschikbaar.

Omdat het ambtelijk werk van een predikant voor onze gemeente dringend gewenst is, — met name de begeleiding van onze jeugd is van groot belang —, menen we deze ongebruikelijke weg te mogen kiezen om U onze vraag voor te leggen:

Welke nederlands gereformeerde predikant heeft belangstelling voor nadere informatie?

Van een volstrekt vertrouwelijke behandeling van Uw reactie kunt U verzekerd zijn.

Uw schrijven kunt U richten aan:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist
onder vermelding van nr. 10-10.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Ds H. de Jong;
H. Langerak;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma;
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36-22,
3704 LP Zeist,
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v. van
Geref. Persveren. Opbouw,
Dr. Schaepmanlaan, 71,
2104 VC Heemstede, tel.
023-285825.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november

U bent van harte welkom
op het

Goud- en Zilversmidatelier

„DE VLINDER”

Hanna de Miranda,
Maartensgat 21,
3311 CK Dordrecht

PLAATS

UW FAMILIEBERICHTEN
IN DIT BLAD!

Opbouw-uitgaven

Door het invullen en opsturen van onderstaande bestelbon kunt u verschillende door „Opbouw” uitgegeven en binnenkort uit te geven brochures bestellen.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten!

De ingevulde bon kunt u in een open envelop zonder postzegel sturen naar:

Administratie Opbouw,
Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

Tegelijk met de toezending van de bestelde uitgaven ontvangt u een accept-girokaart met daarop het verschuldigde bedrag vermeld.

Gaarna ontvang ik:

- ex. Prof. C. Veenhof, Jona (Hulp bij Bijbelstudie) à f 1,50
- ex. Dr. D. Holwerda, Ds. G. Janssen, Rev. Don. A. Codling en Ds. H. de Jong, De plaats van de vrouw in de gemeente à f 2,50
- ex. Ds. H. de Jong, Ongehuwd samenwonen à f 2,60
- ex. Prof. Dr. B. Goudswaard, Ds. H. de Jong en Prof. Dr. Ir. E. Schuurman, Het kernwapenvraagstuk (48 pag.) à f 2,50
- ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij Bijbelstudie) (plm. 194 pag., gebonden uitgave) à f 10,—
(De beide laatste uitgaven zijn nu ook verschenen!)

Naam:

Adres:

Woonplaats (postcode)

Handtekening:

P.S. Van de brochure „De plaats van de vrouw in de gemeente” is uitverkocht.